Після конфіскати — другий наклад

Ч. 201 (10.878). Львів, субота 11. вересня 1926 Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ліга Націй.

Женева, 9. вересня 1926.

Домагання східних народів.

На вчорашньому веч. засіданні Зборів Ліги Націй велась дискусія над звітом Ліги. Данський мін. закордонних справ Мольтке зясував, як Данія при помочі заключених нею договорів працює згідно з ідеями Ліги. Дел. Колюмбії висловив погляд, що Еспанія і Бразилія вернуться до Ліги й займуть назад свої місця. Індійський дел., промовляючи про цілі і праці Ліги, домагався автономії для Індії. Рух цей, на думку бесідника, є зовсім у рамцях Ліги. Перський дел. порушив справу домагань музулманського світа, що торкаються його представництва в Раді Ліги. Останній промовляв делегат республіки Сан Домінґо, потім наради відложено до 9. вересня.

Дискусія над діяльністю Ради.

Дня 9. вересня Збори Ліги Націй вели дальше дискусію над звітом про діяльність Ради і секретаріяту за мин. рік. Льорд Сесіль заявив, що багато договорів, заключених під протекторатом Ліги, досі не ратифіковано, прим. договору про торговлю зброєю не ратифікувала ні одна держава. Бесідник ставить резолюцію, яка звертає увагу держав, які є членами Ліги Націй, що багато міжнародніх договорів не може ввійти в життя, бо не ратифікувало їх вимагане число держав. Взиває Раду Ліги Націй утворити комісію, яка розглянула би, чи не можна би довести до загального порозуміння в цілі доведення до ратифікації тих домагань. Делегат Сальвадора Ґуереро говорив про кризу, яка жде Лігу. Зазначив, що теперішня розвязка труднощів є лише переходова. Найважнішою причиною кризи є нерівне трактування членів Ліги. Пора направити лихо та створити рівновагу і справедливість. В інтересі демократії мусить Ліга згодитися на дійсні жертви. Шлях до того повинні вказати великі держави. Після промови предс. Нінчіча відложено засідання до пятниці. В завтрішньому засіданні візьмуть участь перший раз делегати Німеччини.

Виїзд німецької делегації до Женеви.

Берлін, 9. вересня 1926.

Німецька делегація виїхала до Женеви вчора вечером майже довірочно, бо мало хто знав про години виїзду, за виїмкою найближчого окруження і кількох втаємничених представників дипл. корпусу.

Офіціяльний акт вступлення Німеччини до Ліги.

Женева, 9. вересня 1926.

На завтрішньому засіданні Зборів Ліги Націй відбудеться офіціяльне вступлення Німеччини до Ліги Націй. Предсідник Зборів Нінчіч звернеться до німецької делегації з привітною промовою. У відповіди на неї мін. Штреземан виголосить промову в німецькій мові, яку опісля перекладуть на англійську і французьку мову. Вкінці промовлятиме Бріян. Після 10 хвиль перерви зачнеться наново дискусія над звітом про діяльність Ради і секретаріяту.

З польських справ.

Ще в справі „національних меншостей". — 1.400 інтерпеляцій. — Комісія для устійнення цін збіжа. — Пілсудський і вязні на Антоколю.

Варшава, 9. вересня 1926.

Голова ради міністрів Бартель заявив у розмові з журналістами, що в справі „національних меншостей" польський урядпоручив політичному комітетові виробити напрямні політики у відношенні до всіх „національних меншостей". Наслідком недуги мін. Маковського праці комісії перервалися. Крім того премієр Бартель заповів видання пресового закону, який має бути опрацьований в найближчих днях.

В президії ради міністрів є тепер ок. 1.400 соймових інтерпеляцій в найріжнородніших справах, головнож у справі всяких зловживань урядових чинників. Більшість тих інтерпеляцій — це залеглости після попередних урядів. Щойно тепер зачалася праця над виготовлюванням відповідей на ті інтерпеляції, хоч деякі внесено перед роком і більше! Ці відповіди пересилатимуться на руки маршалка сойму, а він передаватиме їх інтерпелянтам.

В найближчому часі утворить міністерство внутрішніх справ спеціяльні комісії при воєвідствах, які матимуть за мету подавати міністерству скарбу інформації, потрібні для устійнення основних цін збіжа. Покликання таких комісій остає в звязку з плаченням безпосередних податків у натурі. Ціни збіжа будуть оголошувані що 15 днів у „Моніторі Польскім".

„Жечпосполіта" довідується, що ген. Язьвінського увільнено на особистий приказ міністра військових справ. А саме Пілсудський в часі свого недавнього побуту у Вильні покликав був до себе ген. Язьвінського і ген. Мальчевського, після чого велів першого з них увільнити. Ген. Мальчевський має бути увільнений в найближчих днях. Натомісць Пілсудський не говорив зовсім ні з ген. Розвадовським, ні з ген. Загурським.

Амнестія і влада.

Польська влада переслідує амнестійні комітети.

Рівнобіжно з акцією, яка ведеться за увільнення політичних вязнів, з акцією, яка найшла широкий відгомін не лише в Польщі, але й за границею, розпочала репресійний рух польська влада. Могутній, масовий амнестійний рух, в якому взяли участь всі поступові партії в Польщі, всі видніші громадяне, товариства, організації, союзи, батьки і матері малолітних „злочинців", жінки і діти запроторених в тюрми батьків, покищо не найшов відгомону у представників польської виконавчої й законодатної влади, але за те найшов широкий відгомін в польській дефензиві.

Недавно варшавська політична поліція впала до приватного помешкання „незаймного" посла Баліна, секретаря „Міжпартійного Комітету для боротьби за амнестію", перевела в нього трус і забрала амнестійні матеріяли. Протест пос. Баліна на ніщо не придався. Навпаки, негайно появився в польській пресі півофіціяльний дефензивний комунікат про відкриття „комуністичного гнізда", конфіскату „комуністичних" летючок і тайної „комуністичної" документації.

Та мабуть цього було мало, коли в четвер (9. ц. м.) поширено репресійні засоби також на провінцію, переводячи ревізії в провінціональних амнестійних комітетах. Між иншим таку ревізію переведено вчора у члена „Міжпартійного Комітету для боротьби за амнестію" і голови соц. партії „Народня Воля" ред. К. Вальницького та в редакції тижневика „Воля Народа".

В год. 10 рано в помешканнях ред. К. Вальницького і „Волі Народа" явилися висланці львівської дефензиви під проводом анонімних комісарів (вони легітимувалися числами) і перевели подрібну чотирогодинну ревізію, забираючи деякі брошурки, що надійшли до редакції, та листи, писані в справі амнестії.

Карна експедиція до Китаю.

Льондон, 9. вересня 1926.

Часописи повідомляють, що в дільниці амбасадорів у Пекіні кружляли вчора чутки, начеб англійський посол звернувся до свого уряду з просьбою вислати до Китаю велику карну експедицію.

Залізниця подорожіє!

Варшава, 9. вересня 1926.

Міністерство залізниць розглядає справу підвишки залізничих тариф особових і тягарових поїздів. Підвишка має виносити 7 проц. теперішніх тариф. На думку мін. залізниць підвишка не повинна вплинути на подорожіння товарів. Инші міністерства ще не дали своєї опінії.

Великих злодіїв пускають...

Увільнення інж. Пайкарта.

Львів, 10. вересня 1926.

Від трьох днів велася вдруге розправа проти славного інж. Пайкарта, доцента львівської політехніки, за фальшування 100-долярових банкнотів. Як нашим читачам відомо, цей польський учений мав у своїй віллі під характеристичною назвою „Quo vadis" у Бруховичах цілу машинерію, при помочі якої виробляв фальшиві 100-долярівки і пускав їх в обіг. На розправі боронили Пайкарта його домашні лікарі д-р Чаля і Росовський тим, що він дегенерат і за свої вчинки не може відповідати. Його приятель інж. Гартль видав йому дуже підхлібне свідоцтво, запевняючи, що Пайкарт був дуже працьовитий, солідний і сумлінний (це й видно найкраще з його прецизно виконаних банкнотів! — прим. складача.) Таксамо старалися боронити польського вченого й инші свідки. По промові прокуратора Сипуляка й оборонця д-ра Дверніцького обвинувачений розплакався, як мала дитина і просив помилувати його. Лава присяжних, видно, зворушилася його слізми, бо перше головне питання заперечила 11 голосами. Таксамо заперечила й инші питання трибуналу (всіх було 8). З уваги на те інж. Пайкарт вийшов зараз на волю.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в готівці у приватних оборотах 8·98 при тенденції трохи сильнішій.

Збіжа.

Положення на біржі і поза біржою без зміни. Тенденція вдержана. Настрій спокійний. Ціни оціночні без трансакцій: Пшениця нова двірська з негайною доставою 43·15, пшениця нова селянська з нег. дост. 39·75, жито нове з нег. дост. 28·25, овес новий з нег. дост. 25·50

Слова і вчинки.

Львів, 10. вересня 1926.

Делеґація „меншостей" Виленщини здерла заслону зі „санаційних" Наполеонідів. Те шовіністичне шило, яке до якогось часу заповадливо сховано в мішочок конституційности і правопорядку, раптом вилізло на верх. Виявилося, що „санаційні" деклямації — одно, а дійсність друге, що слова пускається на вітер, а вчинки є продовженням непохитної сталевої лінії, неміченої і утвердженої Ст. Грабським.

Чи треба пригадувати хід і прийоми, приноровлювані до того клясичного плебісциту? Поминаємо вже те, що в законі з 31. липня 1924, законі, ухваленому виключно польською частиною сойму, упривілейно дрібні польські меншости на некорисність великих більшостей. Поминаємо й виконавчий розпорядок до того закону Ст. Грабського, розпорядок, що навіть самий закон перевертає горі дном, накручуючи його ще більш некорисно для Українців, Білорусинів і Литовців. Українське громадянство, не вважаючи на це все, постановило раз спробувати легального шляху. Тісно тримаючись постанов закону і розпорядку, приступлено до тзв. шкільного плебісциту. Сотні тисяч українських батьків внесли декларації за українською школою.

Одначе українське населення постановило було до кінця видержати на шляху правопорядку і законности, всупереч діяльности польського державного апарату і безсильности віцепреміера. Вислід плебісциту був величавий. Українське громадянство склало іспит своєї свідомости і почуття національного достоїнства.

чиками народньої просвіти та вокально-хорової культури. Це, здається, є взагалі перший публичний виступ дяківської організації в нашому культурному житті на нашій землі у виді концерту, як пристало на фахових співців. Концерт зробив миле вражіння також і виконанням. Програму його, хоч скромну, виконано бездоганно. Вступне слово п. Кришталевського і кінцеве дека з Підмихайловець були непересічні, щирі, повні змістом, виголошені зі зрозумінням, яких не можна зачисляти до наших банальних концертових промов. Декламації були слабші. За те хор під дирігентурою дяка з Ліщина п. Миколи Ніклевича відспівав кілька знаних народніх пісень і псальмів зовсім удатно, а численна публика нагородила його рясними оплесками. Хор виступав по кількох заледви пробах, тому місцями була слідна недостача зіспівання, одначе слід зазначити, що дяки ходорівської округи мають між собою декілька дуже гарних, повних голосів, які при пильній вправі збірно можуть утворити постійний хоровий гурток нашої світської і церковної пісні, здібний до виступу на окружніх народніх і церковних святах; кождий з тих дяків поодиноко може стати сівачем нашої пісні в своїм селі і при своїй церкві, тимбільше, що співають вони з нот. В хорі не бачили ми сподіваних дяків, себто сивоголових, з окулярами, з дяківським голосом, а брали в нім участь дяки нові, це є молоді люде, які своїм виглядом і захованням зраджували певну інтелігенцію та свідомість себе самих. Глядячи на учасників хору, бачилося, що це люде, які при своїй добрій волі можуть бути носіями просвіти й культури по наших селах та відіграти належну ролю в житті народу, як це колись було, коли їх тільки належно зорганізується, а суспільність поможе їм двигнутися на відповідний уровень. Годі не бракне людей на місцях, а кожне село може мати свого провідника хору та діловода в товариствах, а принаймеише буде людина, через яку можна буде дібратися до найтемнішого села. **Учасник.**

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

З економічних справ.

Розпорядок в справі управильнення обороту девізами і заграничними валютами.

Розпорядком міністра скарбу в порозумінні з міністром справедливости з 15. серпня 1926 р., управильнено оборот девізами і заграничними валютами та грошевий оборот зі закордоном (заграничними краями).

Відносно купна і продажі заграничних валют постановлено, що закуп, продажа та всяке инше набування і позбування заграничних валют унутрі краю (в краях, що належать до Польщі) є дозволене. Отсе значить, що в Польщі введено а радше устійнено свобідний оборот заграничними валютами.

Але професійно займатися справами заграничної валюти (виміни) мають право тільки ті фізичні і правні особи, що до тих ділань є управнені на підставі своїх статутів, або на підставі спеціяльних концесій. Цею постановою виключується від свобідного обороту заграничними валютами: тзв. чорні біржі і всяких покутних векслярів.

Далі постановляє той розпорядок, що вести рахунки і приймати всякі вклади в заграничних валютах, опроцентовувати їх в тих же валютах та виплачувати рахунки чи звертати вклади в ефективних заграничних валютах є дозволене без обмеження підприємствам, управненим до таких чинностей (банкирських) на підставі своїх статутів або спеціяльних концесій.

Таксамо уділювання кредитів у заграничних валютах у всяких формах з застереженням сплати тих кредитів в ефективних заграничних валютах є дозволене. Також перекази з заграниці, виставлені на заграничні валюти, можуть бути виплачені в ефективній заграничній валюті.

Але переказування заграничних валют на заграницю є дозволене тільки за посередництвом Банку Польського або тих установ, котрим міністр скарбу уділить спеціяльного дозволу на виконування тої чинности. Такі підприємства одержують назву девізових банків. А надання прав девізового банку наступає за виказанням приписаного капіталу основного (закладового), як також посідання власних що найменше 1.000 штук акцій Банку Польського. Отсі акції мають бути здепоновані в Банку Польськім через цілий час виконування девізових управнень.

З цього мета ясна: девізові банки, що не є живі, — виду сити, та зі всіх живучих банків в державі витворити наче державні установи. *К. Л.*

Хліборобська конюнктура.

П. А. П. (Польська Публіцистична Агенція) так оцінює хліборобську конюнктуру в Польщі:

Після доби зросту цін на збіжа в краю устійнилися вони в останньому часі на рівені: 32 зол. за жито, 45 зол. за пшеницю, 31—32 зол. за броварняний ячмінь і 30 зол. за овес (за 100 кг.). Варшавський рільничий синдикат є того погляду, що ці ціни з непомітними ваганнями втримаються до нових жнив 1927 р.

На внутрішньому ринкові подача збіжа є вистарчаю а для заспокоєння біжучих потреб. З кінцем вересня, а особливо в жовтні й листопаді збільшиться подача. Тоді й оживиться експорт, який зовсім припинився в серпні. У вересні вивожено за границю тільки невеличкі кількости ячменю. Вивозова конюнктура на найближчу будучину не представляється світло з огляду на розмірно високі ціни збіжа в краю. На всякий випадок вивіз за границю буде менший від сподіваного. Весь запас жита мабуть лишиться в краю, за те надвишка ячменю (около 140.000 тон) і пшениці (около 45.000 тон) може бути вивезена за границю, якщо не наступить заборона вивозу.

Відозви і комунікати.

Всі українські діти до Рідної Школи!

За кілька днів (15. вересня) по містах почнеться шкільна наука.

Вже тепер увихаються ріжні темні індивідуа надсилані „організацією народовою", магістратом, чи шкільними іспекторами і стараються перетягнути українські діти до польських шкіл. Вони з одного боку лякають неосвідомлених наших громадян, що будуть платити кару, як не пішлють дітей до державної школи, а з другого боку кажуть: „В приватній школі треба платити, а в державній наука даром."

Це все неправда. Хто посилає дитину до української приватної школи, той вповні виконує шкільний обовязок і не підлягає ніяким карам. Від незаможних родичів не побирається в наших приватних школах ніяких оплат за їх дітей, а платять тільки ті, яких стати на шкільну оплату (цілу чи знижену). При цьому слід додати що в державних школах мусять всі діти (отже й українські) складати датки на „повєтшну фльоту", „дар народови для T. S. L.", „поготове пшецігазове" і т. п., а все це виносить більше, як навіть повна оплата в приватних школах „Рідної Школи" УПТ-ва.

Тому не дайтеся ані перемовити, ані налякати! і всі запишіть Ваші діти тільки до українських приватних шкіл „Рідної Школи".

Додаткові шкільні записи відбуваються у всіх приватних школах „Рідної Школи" в днях 12, 13 і 14. вересня 1926. р. перед полуднем і пополудні.

У Львові є такі приватні всенародні школи „Рідної Школи":

1) На стрийській дільниці:

а) VIII-клясова дівоча школа ім. Т. Шевченка — при вул. Мохнацького 12.

б) V-клясова хлопяча школа ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького 12.

2) На городецькій дільниці:

а) VII-клясова дівоча школа ім. Грінченка при площі св. Юра ч. 5.

б) VII-клясова хлопяча школа ім. Грінченка при вул. Городецькій 95.

3) На жовківській дільниці:

V-клясова мішана школа ім. короля Данила при вул. Жовківській 62.

4) На личаківській дільниці:

V-клясова мішана школа ім. князя Льва при вул. Крупярській ч. 15.

5) На Клепарові:

IV-клясова мішана школа ім. Івана Франка.

6) На Левандівці:

IV-клясова мішана школа „Рідної Школи".

ГРОМАДЯНЕ!

В инших містах і місточках, де вже є приватна всенародня школа „Рідної Школи", — теж слід тільки до неї записувати своїх дітей. А де ще нема приватної школи, там її негайно треба заснувати.

Народня Організація Українців міста Львова.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Єсевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 11.IX. Глиняни.
Неділя 12.IX. Глиняни.
Понеділок 13.IX. Перемишляни.
Вівторок 14.IX. Перемишляни.
Середа 15.IX. Поморяни.
Четвер 16.IX. Поморяни. 193 27-?
Пятниця 17.IX. Бережани.
Субота 18.IX. Підгайці.
Неділя 19.IX. Підгайці.
Понеділок 20.IX. Бережани.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КОНЦ. КУРСИ НАУЧНІ „ОСВІТА" приготовляють основно і совісно до: гімназійної матури (всіх типів), семинарійної матури (однорічний і дворічний курс), до надзвичайного іспиту з 4 і 6 гімназійних ляс. Курс новітніх мов (француська, англійська, німецька). Науку подають найспосібніші професори львівських гімназій, 5—6 годин денно. Всяких інформацій уділяє та приймає вписи Секретаріят Курсів щоденно від 12—1 і від 5—6. Львів, Мілковського 11. Проспекти безплатно 412 2-3

БАБІЙ ОЛЕСЬ! Подай сейчас адресу для Кваса до адміністрації „Нового Часу". 464 2—2

УЧЕНИКИ вищої гімназії з доброго дому, найдуть приміщення і солідну опіку при інтелігентній родині: фортепян до вжитку, евент. поміч в науці. Вул. св. Тереси ч. 2 ц. I. пов. 318 2—2

ПРИЙМУ ученика на станцію Гвоздикова — Личаків ч. 15 II. 461 2—2

КОНЦІПІЄНТ пошукує заняття в адвок. канцелярії. Зголошення слати під адресою: канцелярія д-ра Ріпецького в Сокалі 445 3—3

НА МЕШКАННЯ прийму гімназійну ученицю. Марія Лозінська вул. Турецька ч. 1. біля Супінського. 471 1-1

ПОКІЙ фронтовий до винаймлення для 2-х панночок з удержанням і фотепян вул. Обозова 2. I. пов. на право. 469 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаєка у Відні

Д-р Леопольд АЛЕКСАНДРОВИЧ

в недугах ушний, носа, горла і гортанки ординує від 3—6 пополудні.

у Львові, вул. Бельовського 3.

425 (за пасажом Міколяша). Тел. 40—75. 4-7

„ЕКСТЕРНІСТА"

Концесіоновані наукові Курси

ЄВАНГЕЛИЦЬКА ШКОЛА

вул. Кохановського

ВПИСИ на курс 1) матуральний гімназійний (гуманістичний тип і математично-природничий), 2) матуральний семінарійний, 3) Курс доповнюючий до матури семінарійної для гімназійних і ліцеальних абітурієнтів. 4) Курс гімназійний шести і чотирокласовий. Науки уділяють найзнаменитші професори державних шкіл середних. **Дирекція урядує від 5—7. Місячна оплата 30 зол.** 470 1—3

Конкурс

на управителя приватної гімназії УПТ- Рідна Школа з правом прилюдности **в Яворові** з терміном подання 20. вересня ц. р. Вимагається повна кваліфікація в попередньою службою в державній гімназії.

475 1—3 **Головна Управа.**

Продовження VIII. Звичайного Загального Збору Союзу Українських Приватних Службовиків „СУПРУГА"

відбудеться у Львові дня 2. жовтня 1926 року (суботу) в годині 5-тій пополудні, при неприявности 1/3 всіх членів в годині 6-тій пополудні в домівці при вул. Коперника ч. 26, на котрім будуть полагоджені слідуючі точки порядку нарад: 5) Вибір голови, 11 членів і 6 заступників членів Головної Ради і 5 членів Провірної Комісії на діловий рік 1926, 6) Усталення висоти членської вкладки на 1926 рік, 7) Внесення і запити, 8) Замкнення Загального Збору.

Львів, дня 10. вересня 1926 року.

Стефанія Савицька, I-ий заст. голови. **Евст. Мурин,** писар.

СВЯТО ВЕСНИ

сценічний образок на 2 дії зі співами і танцями.

Примірник з поправленими нотами в ціні 0·90 зол. до набуття в „Народній Книгарні В-ва **„Бистриця", Станиславів** 451 **Пасаж Ґертенберґів.** 2—3

МЕЛЬОДІЯ

ЛЬВІВ, Коперника 5.

Телефон 8-59

Найбільший склад музичних інструментів і приладдя, ґрамофонів і плит, — Катальоги плит висилається на домагання. 44 17-?

Конкурс.

На аренду фільварку фундації бл. п. Отця Йосифа Фолиса в Скнилові коло Львова. Обшар 15 моргів ґрунту і господарські будинки — час аренди 6 (шість) літ — кавція вимагана. — Оферти письменні з долученням вадії у висоті 150 золотих вносити до дня 15. вересня 1926 р. на руки Віцепр. Кураторії Фундації Отця Крилошанина В. Томовича у Львові площа св. Юра 5. 457 2—3

Дня 13. вересня 1926 р. в год. 4 пополудне відбудуться

Загальні Збори

Шкільної Спілки Кредитової

Коопер з обмеж. порукою в Золочеві, в салі Тов-а ім. М. Шашкевича з таким порядком денним:

1) Відкриття Загальних Зборів Ш. С. К., 2. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звідомлення Дирекції з діяльности Шкільної Спілки за минулий час, 4) Зміна статуту, 5) Вибір Надзірної Ради і Дирекції, 6) Вільні внесення й запити.

Надзірна Рада Шкільної Спілки Кредитової. 438 3—3

Загальні Збори

Кружка „Рідна Школа" УПТ. в Золочеві відбудуться дня 13. вересня 1926 р. в год. 1. в полудне в салі Тов-а ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві, з таким порядком нарад:

1) Відкриття Загальних Зборів УПТ. головою Старшини Кружка, 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звідомлення Старшини Кружка з діяльности за шк. р. 1925/26., 4) Рахункове звідомлення і біланс за адмін. рік 1925/26. 5) Звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії, 6) План праці „Рідної Школи" в адміністр. році 1926/27, 7) Справа реактивування бурси і приміщення шкіл УПТ., 8) Зміна статута УПТ. на Тов-о „Рідна Школа" в Золочеві, 9) Вибір нового Виділу і Контрольної Комісії, 10) Вибір делегатів на Загальні Збори „Р. Ш." УПТ. у Львові, 11) Вільні внесення й запити.

За Старшину Кружка „Рідна Школа" УПТ.
439 Голова: 3—3 Секретар:
д-р Яр. Олесницький. І. Калинович

Вже вийшов з друку
Великий ілюстрований Календар **„ПРОСВІТИ" на 1927 рік**

в обємі 15 аркушів з численними ілюстраціями і мапою радянської України. — Ціна 3 зол., з пересилкою 3·60 зол., за післяплатою 3·90 зол. Замовляти в канцелярії ТОВ-А „ПРОСВІТА", Львів, Ринок ч. 10/II.

Календар з уваги на його загально-освітний зміст, повинен найтися не тільки в кожній читальні та в кожній хаті свідомого українського селянина й робітника, але і в руках кожного культурно-освітного діяча.
474 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

холмської — не загреміли два моздірі, які можна приняти за привітну сальву при народинах обєднаної партії. Коли народовольці і сельсоюзники ще не проголосили офіціяльно вже від довшого часу підготовлюваної фузії своїх партій, коли вони пускаються на лотоки газетної млинівки, коли переконують своїх прихильників про конечність обєднання, то це вказує тільки на те, що вони ще не зовсім певні тих „сел.-робітничих мас“, які вони беруться репрезентувати.

Почин в тій фузійній акції бере в свої руки недавно народжена, просто ще малолітня партія Народної Волі“.

„Недавно — пише „Воля Народа“ з 5. ц. м. — ми оснували партію „Народньої Волі“, щоби згуртувати найкращі, найбільше свідомі одиниці, які — зєднані лишохом однакових ідейних почувань і стремлінь — стали би передовим, кермуючим віддлом цілої селянської кляси.

Та в міру практичної праці над розбудовою нашої партії дозрів у нас погляд, що для діяльности нашої праці є конечним дати рівночасно **почин до обєднання соціялістичного руху серед селянських і робітничих мас в Галичині, на Волині, Холмщині, Підляшу і Поліссю.**

Сьогодня справа мається так, що на всіх зах. укр. землях істнують ріжні соціялістичні партії і групування, котрі ведуть свою загумінкову політику, кожна про себе, так сказати, на своїм маленькім подвірю.

Таке розпорошення сил є, очевидно, надзвичайно шкідливим явищем. Поодинокі партії живуть лише своїм місцевим життям, ведуть між собою партійну гризню, або зовсім собою не інтересуються, наслідком чого не може бути бесіди про одноцільний селянсько-робітничий фронт проти ріжних пансько-клерикальних, націоналістичних буржуазних обєднань. З осібна можна це сказати про Галичину відносно инших українських земель і на відворот, між котрими до сьогодня істнує давний „сокальський кордон“. Галичина не знає, як живе Волинь і т. д. навпаки.

При такім стані річей є неможлива партійна виміна політичної думки і внішнього досвіду, є не до подумання вироблення єдиного пляну праці, організації, боротьби і шляху доцільної клясової політики в интересі трудящихся мас.

Найбільшою і найкращою зброєю соціялізму є організація працюючого люду цілого світа без огляду на державні кордони, расові, національні і релігійні ріжниці, єдність волі і пляну боротьби сеї організації.

І на сей організаційний шлях мусить вступити в своїх визвольних змаганнях селянсько-робітничий соціялістичний рух на наших землях. Зєдинення сього руху є життєвою конечністю нинішньої хвилі.

На наших очах відбувається здвиг серед ріжних українських пансько-клерикальних і націоналістичних партій і груп в напрямі обєднання. Сеї дійсности не можна не доцінювати і не вільно дурити себе надіями, що сі буржуазні партії і їх обєднання не здобувають, чи не мають ґрунту. Вони мають ґрунт і будуть мати наслідком сього, що нинішня суспільність є розбита на кляси. Ми знаємо, українська дрібна буржуазія мимо всіх обманств викрутасів, з працюючим людом не піде. Вона піде проти нього з визискувачами (?!)

Ходить однак о се, щоби вирвати зпід її впливів ті селянські і робітничі маси, які — обдурені пансько-попівською дурійкою націоналізму, йдуть з нею, а які повинні також йти з нами, а котрі мусять піти разом з нами під червоними прапорами соціялізму, коли наша соціялістична політика буде планова і доцільна.

До нині вона такою не є, такою мусить вона бути завтра. Силі дрібно-міщанського українського націоналістично-клерикального табору нам слідує протиставити живу силу соціялістичного селянсько-робітничого обєднання. Сю силу мусить се обєднання організувати всюди і завжди вдираючись в кожну шілину суспільного життя, в кожне товариство, союз, організацію, що обєднює селян і робітників, поширюючи там свої ідейні впливи, протиставляючись впливам ворожим, здобуваючи працею довіря мас.

Памятаючи однак все, що дорога до національного визволення веде через соціяльне визволення, не вільно забувати, що в дальшій розбудові таке обєднання сел.-роб. соц. руху вести мусить до чинної сполуки і союзу з селянами і робітниками всеї Польщі в наших спільних визвольних змаганнях“.

Ось мотиви, що спонукують партію „Народньої Волі“ дати почин до обєднання соціялістичних сил на „наших землях“. Одночасно пос. Маківка помістив в „Нашому Житті“ (з 5. ц. м.) передовицю „Крайня пора“, в якій обговорює те саме питання обєднання соціялістичних сил. Як народовольці, так і сельсоюзники починають від автореклями. Мовляв, „Сел. Союз“, дійсний представник працюючих мас, щирий оборонець і борець за права селян та робітників, започаткувавши в 1924 р. консолідацію українських соціялістичних сил, кинувся до широкої організаційної праці. Покривши мережою селянських організацій північно-західні українські землі, він з ореолом побідного витязя почав зближатися до „сокальського кордону“, щоби перекинути свої впливи на Сх. Галичину.

„Буйний зріст впливів Сель Союзу, місцевих його організацій, що посунулися вже до грані Галичини, в ту пору переляками українську правицю; вона наспіх забуває та лагодить домові сварки та обєднується в так зване „Українське Національно-Демократичне Обєднання“, що в скороченню називається УНДО, аби в такий спосіб дати можність сконсолідуватися всім реакційним силам в один кулак, завданням якого є розбиття здорового клясового руху працюючих мас і підпорядкування селян та робітників своїм впливам, щоб утриматись на поверхні політичного життя, для оборони власних прав, прав заможних і їх звоженників (себто по нашому: прихильників! — Ред.)“.

Такето! Як би не тріюмфальний похід „Сел. Союзу“, то не булоб консолідації „реакційних сил“, не булоб УНДО, не булоб нічого. Ясно, що не лишається тим „реакціонерам“ нічого иншого, як подякувати „Сел. Союзові“ за товчок до організації.

Але те УНДО — це страшна потвора, яку в ярких колірах малює пос. Маківка. УНДО вручно ховає свою „реакційну“ програму, а для туманення працюючих мас виступає з демократизмом. УНДО розкрашується в національні барви, видвигає клич національного визволення перед соціяльним, щоби опісля переводити соціяльні реформи при допомозі німецьких „шомполів“, як гетьман Скоропадський.

„УНДО є проти тези: разом з соціяльним визволенням наступає і національне. І не тому, що воно не розуміє того. Йому це невигідно. УНДО знає, що коли наступить соціяльне визволення, то наступить і кінець привілеїв панкам та підпанкам, які тепер складають провід Унда. Воно знає, що коли політична влада опиниться в руках працюючих мас, то кожний панок, директор, доктор найвище може дістати прожиточний мінімум і працювати, так як і всі инші. Не буде тоді ані ексцеленцій, ані превосходітельств; будуть всі рівні. А кому не подобається, той помандрує в чужі краіни шукати щастя. Це Ундовці розуміють добре і через те так гостро виступають на шпальтах своєї преси проти клясової організації, особливо селянської та робітничої“.

З когож складається те потворне, просто антихристове УНДО?

„Як відомо, головне ядро УНДО творять недобитки української шляхти, дрібні промисловці, більш торговці, банкіри, старі царські та цісарські урядовці грубшої породи, духовенство та ріжні фахові доктори і директори. Треба було би якоїсь надзвичайної метаморфози (переродження), аби ці люде зреклися себе, своїх багацтв та превілеїв і пішли за баженнями працюючих мас, а тим більше стали на чолі селянсько-робітничого руху. Того не було, нема і бути не може. Бож кожному відомо, що — як шляхта, так рівнож промисловці та банкіри жили і живуть з визиску, з тяжкої праці голодного, напівобдертого робітника та селянина. Сами вони до праці не здібні, вони можуть лише розкидати гроші, здобуті іми на темноті та злиднях працюючих мас. Щож торкається духовенства, то воно, за винятком хіба кілька одиниць, було завжди опорою заможної кляси, оком буржуазного устрою, тамою соціялістичного руху серед селян та робітників. Значна частина його була на послугах тайної поліції. Та й тепер чимало працює з них на цім полі... Теж саме можна сказати про великих царських та цісарських урядовців-докторів та директорів. Все це наріл тзв. білої кости, який незалежно від здібностей, а завдяки звязкам з власть маючими того часу, був добре оплачуваний, а мало працював“.

Так виглядає склад УНДО. не в кривому зеркалі пос. Маківки. Очевидно, така партія не може мати поважніших впливів серед працюючих мас, але ця гидра ще не обезброєна; її держить при житті темрява українського селянства й робітництва. УНДО. має в своїх рядах незначну частину селян та робітників, яких треба вирвати з пащі ундівського смока. На УНДО мусить прийти остання година.

„Для того потрібно довести до кінця консолідацію українських соціялістичних сил, створити один міцний селянсько-робітничий фронт, і тоді УНДО. залишиться з панами, підпанками та реакцією и попівством, чому не позавдростить ніхто з представників працюючих мас.

Завдяки енергійній праці Сельсоюзу УНДО. на Холмщині, Підляші, Поліссю та Волині не має сьогодня нічого до праці; найвище може похвалитися двома-трьома представниками в парляментарної репрезентації, хоч їх післали селяне, а не пани. Всі впливи, і то мінімальні, УНДО. обмежуються Східньою Галичиною.

Треба і тут вибити УНДО. з сідла.

А для того треба українським соціялістичним партіям, що ділають переважно у Східній Галичині, обєднатися з Сельсоюзом.

Таких партій під цю пору мається дві: — У. С. Р. П. (Українська Соціялістична Радикальна Партія) та партія „Народньої Волі“.

Перша є зреформованою партією радикалів. Будучи старою партією, але не маючи програму, який би відповідав змаганням селян та робітників, з руководимя атаманами, що хочуть ще й досі бразкнути зброєю проти східніх братів, не мала вона підстав для здобуття поважних впливів серед селян та робітників в післявоєнній добі.

З втіленням в себе правого крила есерів, атаманія збільшилася і вплив партії зменшився до мінімума.

Партія „Народньої Волі“ є молодою партією. Вродилася вона недавно в обозі москвофілів і довший час вела невиразну політику в національному питанню. В останні часи проводирі „Народньої Волі“ скристалізували свій погляд в національним питанню, призналися прилюдно до своїх старих помилок, назвали се є Українцями.

Та заява свідчить, що в партії зайшли поважні зміни і що з часом москвофільський дух, той первородний гріх батьків, зникне і во всій партії. А що партія „Народньої Волі“ є соціялістична і бореться за права працюючих мас, хіба ніхто не сумнівається і не заперечить.

А раз так, то що стоїть на перешкоді для Сельсоюзу, аби він порозумівся з ними з метою зєднання, з метою зміцнення селянсько-робітничого фронту?

Думаю, що ніщо.

Сель-Союз протягом двох літ провадив розмови з радикалами, але з приводу програмових та тактичних ріжниць до порозуміння не дійшло. А тепер тим більше, — коли атаманія у радикалів збільшилася, а погляд центру розійшовся зі значною частиною рядових членів, які є противниками політики центру“.

Зайвим було би витрачати час на пусті розмови з радикалами. Прийшла крайна пора, щоби порозумітися „з дійсними борцями за права працюючих мас“, щоби створити „міцний соціялістичний, селянсько-робітничий фронт проти закусів (?!) реакції“.

Ось шляхи, якими партія „Нар. Волі“ і „Сел. Союз“ йдуть до обєднання.

НОВИНКИ.

— **50-ліття „Огніска“.** Т-во друкарських складачів „Огніско“ у Львові, що обєднує друкарів усіх національностей, святкує в неділю 12. ц. м. 50 ліття свого істнування. Свято зачнеться академією в салі Малого Театру в год. 11. перед пол. Після того зачнеться VII. зїзд фахового союзу друкарів і споріднених фахів у Польщі, що потягне три дні. Українські друкарі видають з того приводу одноднівку, в якій подана коротка історія українського друкарського руху на західно-українських землях.

— **Заразливі недуги в Польщі.** Стан здоровля в Польщі, як виходить зі статистичних дат за останні місяці, дещо поліпшився. Всеж таки від 1. січня було ще в Польщі 39 випадків занедужання на віспу, а на пятнистий тиф недужає пересічно 150 людей тижнево. Ще більше, бо до 300 людей, занепадає що тижня на тиф черевний. На дезинтерію хорує тепер по 500 і більше осіб тижнево, на красуху (шкарлятину) занепадає 30 і більше осіб денно. Гарні санітарні відносини!

— **Медична допомога в Польщі.** Урядова статистика подає, що в цілій Польщі є тепер заледви 8 тисяч лікарів, 2 тисячі дентистів, 2350 фельчерів (лікарських помічників) і 6500 акушерок. Сама Варшава має аж 1664 вільнопрактикуючих лікарів, а тільки 52 урядових. Всі лікарі розділені поміж поодинокі воєвідства ось як: воєв. варшавське: 291 вільно-практикуючих і 27 урядових; воєв. лодзьке: 372 вільнопр. і 18 урядов.; воєв. келецьке: 343 вільнопр. і 27 урядов; в. люблинське: 301 вільнопр. і 25 ур.; в. білостоцьке: 236 вільнопр. і 22 ур.; в. віленське: 313 вільнопр. і 12 ур.; в Новгородське: 84 вільнопр. і 13 ур.; в. Поліське: 125 вільнопр. і 15 уряд.; в. Волинське: 106 вільнопр. і 13 уряд.; в. Познаське: 454 вільнопр. і 41 уряд.; в. Поморське: 138 вільнопр. і 22 уряд.; в. Краківське: 694 вільнопр. і 30 уряд.; в. львівське: 999 вільнопр. і 35 уряд.; в. тернопільське: 180 вільнопр. і 20 уряд.; в. станиславівське: 239 вільнопр. і 20 ур.; в. шлеське: 288 вільнопр. і 15 ур. З тої статистики виходить, що стан суспільного здоровля в Польщі лишає багато до побажання, коли на близько 30 мілионів населення є заледви 8 тисяч лікарів.

— **Гоpальництво на Україні.** Харківські „Вісти“ з 31. серпня інформують, що на останньому засіданні Української Економічної Наради розглядали справу фінансування горального промислу на Україні. Нарада рішила просити Раду Праці та Оборони СРСР, щоби при розділі фондів на відновлення того промислу кермуватися засадою розділу фондів між поодинокі республики відповідно до їхніх потреб і видавати гроші безпосередньо в розпорядження урядів дотичних республик. Для відновлення гораль. промислу України, треба дати міліон девятьсот тисяч карбованців. Нарада ствердила, що Центроспірт установив для України недостаточний контингент продукції спірту в сумі 4,400.000 відер і що питома вага українського промислу без цукротресту давала 20·5 відсотків загально-союзного виробництва в 1925—26 р. Нарада домагається від Ради Праці й Оборони (рос. „СТО“) зревідувати встановлену Центроспіртом норму та оставити для українського горільчаного промислу на слідуючий рік норми з попереднього року, що при загально-союзному виробництві горілки в сумі 32 міліонів відер, дає для України 6 міліонів відер, а при виробництві 40 міліонів відер дає для України 6,700.000 відер. — Ось і почалася боротьба навіть за виріб такого благородного напитку як горівка, бо й тут Москалі бажають скривдити Україну.

„Свобода“ ч. 35 містить: З початком шкільного року. Організуймо міщанство! Непевні відносини. З конгресу національних меншостей. Під румунським ярмом. На Закарпатській Україні. Коштовні обвориии. Що чувати з амнестією? Осторога для еміґрантів. Право на польське горожанство. Що чувати у світі? Ріжні вісти. Новинки. Просвітні справи. Осінні засіви кредити. Господарське віче в Угнові. Господарські вісти. Ціни у Львові. Нові книжки і видання. Всячина. Дописи з краю. Смішне.

— **Ярослава Цурковського. „Смолоскипи“** — велика епічна поема (50 ст. 8° — около 1400 стихів) вийшла з друку у В-цтві „Новий Кобзар“. Ціна книжки 2 (два) зол. Замовлення слати на адресу накладчика: **Петро Климців** — Львів, вул. Глибока 18.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Ходорів. *(Дяківський концерт).* Дня 5. вересня ц. р. уладжувало Товариство дяків ходорівської округи власними силами вокальний концерт у Ходорові. Сама нова концерту дяків була симпатичною новиною. Дяки пригадали себе суспільности, а заразом пригадали забуту вже сторінку історії їх буття з давнини в життю нашого народу, коли вони були подвиж-

Зявився вислід. Понад дві тисячі українських всенародніх шкіл перемінено на польські, лишаючи в Галичині ще около 900 українських шкіл з 2800, на Волині майже ні одної з 400, які там істнували ще в 1923 р. Але й тих 900 галицьких шкіл та кілька волинських (як вони представляються, відомо між иншим з опису польського письменника В. Сєрошевського) є тільки з назви українськими. В суті річи вони теж спольонізовані. А діється це в дуже простий спосіб. Приходить до такої школи інспектор, ставить дітям питання виключно по польськи з польської історії, географії, літератури і т. п. Дитина не розуміє польської мови, не відповідає. Тоді інспектор погрожує, що коли в найближчій будуччині застане такий стан, то учитель буде зредукований. І учитель переходить на польську мову навчання, хоч школа фігурує з українською мовою навчання. Таким чином на українській території під Польщею не лишилося фактично ні одної української школи.

Травневий переворот приніс нові... слова. Зашуміли фрази про справедливість, українські посли явилися у мін. Суйковського, представили йому шкільну справу, домагаючись повороту до законности. Вони вимагали скасування безправного розпорядку Грабського, але мін. Суйковський відмовився, бо — на його думку — повсталаб порожнеча. Тому він запропонував, щоби батьки збірно просили його привернути в даній місцевости українську школу, а він в границях спроможности старатиметься сповнити ті бажання. І українські батьки пишуть подання, стверджують свої підписи, турбуються, вижидають, коли прийде міністерське рішення про привернення українського характеру їхній школі і не можуть діждатися, хоч початок шкільного року вже за плечима.

Ф. Ф.

Українці за океаном.

Пресова боротьба „Свободи" з „Америкою". — Чи це здорове явище?

Филядельфія, 22. серпня 1926.

Майже від двох місяців розгорілася у нас боротьба між нюйоркською „Свободою", що є найстаршим українським часописом в Америці і тутешньою „Америкою". Як відомо, щоденник „Свобода" є органом найбільшої нашої допомогової організації „Український Народній Союз" і стоїть на загально-національній плятформі, яка покривається з головними напрямними Українського Нац.-Дем. Обєднання в краю. „Свобода", що виходить уже 34-ий рік, є не тільки найбільшим українським пресовим органом у Злучених Державах (і взагалі за океаном), але й має справді великий авторитет і популярність в масах. Щож до „Америки", то вона є органом допомогової організації „Провидіння", яке є значно молодше і слабше від Українського Нар. Союзу. „Провидіння", а з ним і його орган, є установами strictе католицькими і стоять під безпосереднім впливом і доглядом кождочасного греко-кат. епископа для галицьких Українців. „Америка" появляється тричі в тиждень і виходить від 15 літ.

Донедавна оба ці органи жили в найліпшій згоді. Оба стояли на плятформі Обєднання українських організацій в Америці, оба вели щиро і з запалом пропаґанду в справі матеріяльної підмоги Рідному краєві, оба піддержували згідно визвольні змагання українського народу. Та в хвилею, як редакцію „Америки" обняв д-р О. Назарук, зміняються відносини. „Америка" виломлюється зпід консолідаційної акції американ. Українців і зачинає йти зовсім сепаратними шляхами. Діставши „Америку" до своїх рук, Назарук став висмівати УНДО, здержав оголошення американського Обєднання, бо вони, мовляв „республиканські" і зачав працювати всіми силами на розбиття одноцільного національного табору в Америці. До того виступив недвозначно проти святкування памяти Франка і посилки якихнебудь допомог до старого краю, бо, як писав і говорив, край—це хаос і звідти (себто з Америки) треба його реформувати, йому дати напрямну лінію, бо жертви хаосові і так нічого не поможуть.

Це і є причиною теперішньої пресової боротьби між „Америкою" і „Свободою". А боротьба ведеться завзята, хоч тон полемічних статей (особливо у „Свободі") поважний і достойний. Тепер беруть участь у цій полеміці вже й маси читачів з одного і другого боку, надсилаючи до обох органів заяви згоди і признання, як також свій погляд на справу. З тих масових заяв видно найкраще, як розгорілася та боротьба і які широкі круги захопила. Ці заяви показують також, наскільки зріла наша еміграція до самостійного думання, бо прим. з численних заяв у „Свободі" наших звичайних, простих людей так і пробивається не тільки культурна зрілість, але й здоровий, ясний погляд на справу.

Инша річ, чи вийде ця боротьба на здоровля української американської еміграції. Якнебудь після змальованої вище постави Назарука, за яким стоїть очевидно й еп. Богачевський, (що уважає святкування памяти Франка духовенством за соблазнь), боротьба була неминуча, — користи вона не принесе, тільки шкоду. Вже тепер змаліли жертви на потреби Рідного Краю, а чимже иншим може йому помогти реально в сучасну пору американська Україна? Або ті перешкоди в невинних святкуванках памяти Франка! Щось подібне до приходу на американську землю еп. Богачевського і Назарука було взагалі неможливе...

В інтересі нашої національної справи треба бажати, щоби ця пресова боротьба, коли її годі вже зліквідувати, була ведена етично і культурно і так, аби не розбивала ще більше наших слабих рядів і не відбивалася так фатально на збірковій акції для старого краю. **О.**

До спільного знаменника.

Обєднанські здвиги соціялістичних партій.

I.

Однасно в двох тижневиках, у львівській народовольській „Волі Народа" і у холмському „Нашому Житті" зявилися статті і поклики, які вказують на те, що в обох партіях нагромадилося досить багато взаїмно притягаючого магнетизму, що обі вони змагають до обєднання, до спільного знаменника. Ще перед феріями представники обох ґруп перевели „інформаційні" розмови, зближуючись до себе все більше, аж поки тепер в обох „соціялістичних башт": львівської і

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Життя і праця еміґрації.

(Лист з Чехії.)

(Докінчення.)

Студенти удержуються переважно стипендіями. Дуже скромне їхнє життя. Тому й богато з студентства мусить проживати в сусідніх селах, щоби таким чином добути можність дешевшого прожитку. Але й саме місто Подєбради має зовсім вигляд української кольонії. На кожному кроці чуєш українську мову. Кожний вік, не рахуючи полу, тут заступлений. Від дітей до немічних старців, — усе тут маємо. Тому й зовсім природно, що такі події, як хрестини, вінчання, або й сумні як похорони, надають еміграції характеру певної осілости. І мені довелося бути на двох вінчаннях. Місцева евангелицька громада позволила православним користуватися своєю церквою. Священик з Праги. Місцевий хор під управою п-і Щуровської. Відправа українська. На еміграції відчувається недостачу жіноцтва. В часі вінчання один дотепний студент сказав мені, як би так приїхало 500 Галичанок до Подєбрад, то миттю всі одружилися би.

Гігієнічні відносини не кращі, як у Празі. Низьке положення над Лабою, в осінні і весняні слотливі дні нема чим дихати. І тому тут також легко підпадають грудним недугам.

Коли в Празі губиться еміграція, так у инших менших місцевостях вона постійно на очах місцевого населення. Взаїмне відношення прикре. Часті доноси до міністерства, доноси часто неоправдані, а все таки обидливі, — докучають морально еміграції. У Подєбрадах всякі обмеження для еміграції в користуванні місцевим парком, лавками тощо. Колиж знову з боку Академії поставлено внесок перенести школу до иншої місцевости, щоби таким чином увільнити населення від „прикростей", про які воно згадує в доносах, так тоді почали висилати депутації до Праги, щоби Академії не забирати. Розуміється, рух у місті, грошевий оборот потерпіли би дуже на тому.

Як сказано вгорі — праця Академії рішучо велика. Це не моя особиста думка. Хтонебудь чужий стрінувся з працею цеї високої школи, мусів це признати. Коли президент Масарик відвідав (9. IV. 1923) Подєбради, у своїй відповіди на повитання Академії сказав, що він знає про поступи школи і дякує сердечно всім за їхню працю. В р. 1924 відвідав Академію директор Agricultural International Educ tion Board і декан агрономічного виділу C rnell University в Ню-Йорку д-р Альберт Рюссель Манн, який в признанні праці студентів на хліборобському і національно-господарському виділах поставив внесок на уділення стипендії з Рокфелерівської фондації проф. Академії п. Волод. Тимошенкові на студії в Зєдинених Державах Америки. П. Тимошенко саме тепер на студіях в Америці. На останній господарській виставі в Празі наділено нашу Академію золотою медалю.

Академія основана головно для емігрантів, які найшлися в більшій кількости і виявили стільки ініціятиви, що осягнули від чеського уряду дозвіл на цю школу. Значить, час істнування Академії був первісно обмежений. Одначе сьогодня одержала Академія право приймати дальше студентів з тим застереженням, що вони не будуть уже одержувати субвенцій. Вказане, щоби Галичина, Волинь і инші землі дали тепер студентів до Академії та, щоби відозва Ректорату, яка на днях появилася у часописах, найшла відповідний відгомін.

Можна би ще присвятити кілька слів характеристиці політичних течій серед еміграції. Одначе до цього потреба глибшого вгляду в поодинокі гуртки, котрі є носіями певних ідей. Тому, щоби не зробити якої помилки, залишаємо це питання, а цікавих звернемо до відповідних публікацій, як „Тризуб", „Наше Життя", „Студентська Громада", та до давніших часописів і журналів, які виходили на еміграції.

Ще один рід еміграції, про який треба кілька слів сказати, це **військова еміграція УГА**, котра опинилася у військових таборах на Чехії. Зразу обіймала кілька тисяч військових людей, замешкувала табори в Німецькім Яблоннім, в Ліберці, в Иозефові. Доля цеї еміґрації потребує ще свого історика. В часі, коли я був у Чехії, останній табор у Иозефові находився в стадії ліквідації. Колись бурхливе життя завмерло. Чимало осіб повернуло до Галичини, три транспорти відійшли на Рад. Україну, поважна кількість перенеслася у другий світ, кажуть, що добра тисячка пробуває розпилена по цілій державі на роботах. Усього 60 осіб застав я в Иозефові, бо саме тоїж днини (29. липня) відходив транспорт з 28 інвалідів до дому інвалідів у Празі.

Праця цеї останньої еміграції велася головно в напрямі підготування стрільців до практичних фахів, коли повернуть назад на рідну землю. Тому в таборах процвитали школи й курси ріжного рода.

Дня 1. серпня переставали видавати обіди з кухні для емігрантів у таборі. Дня 15. серпня наказано всім покинути табор. Ось якими словами описує очевидець останні хвилини життя в таборі: „З 15/8. Управа табору відібрала всім таборянам ліжка та останню обстановку. Табор майже цілком порожній. Крім 12 душ канцелярійного персоналу, призначеного для викінчення ліквідації, остали тут тільки 4 родини з дітьми, які не можуть одержати ніде кватири, ані праці. Управа табору намагається їх викинути за дроти через суд, та це досі не вдалося. Вони в крайній нужді; сплять на голій долівці, бо постіль їм відібрали".

„Всякі інтервенції та письма до міністерства і Червоного Хреста остали без успіху. Всьому винен управитель табора Хроуст, який з цілого серця ненавидить усіх Українців".

Як з усякої еміграції, так і з галицької згодом не лишиться нічого крім споминів. Тревалими будуть хіба могили померших, оскільки і про них згодом не забудуть „вдячні" наслідники. Довше істнуватиме памятник в Нім. Яблоннім. Ну, і добра память серед населення, особливо в північній Чехії і в самім Яблоннім. У розмовах з мешканцями тих околиць вичував я теплу ноту про українських стрільців.

Чи край і батьківщина виконали все у відношенні до еміграції, це питання нехай буде предметом одного з дальших фейлетонів. Це питання сьогодня також важне і над ним треба основно призадуматися та [illegible] його вирішити.